

32 Vt verò ratio distantiarum nimia tollit consonantiæ sensum & dissonantias vt in XI. regula dictum est, ita etiam temporum ratio non intellecta, vnde plures licet in æmiolia & tripla proportionem collocare dissonantias quàm in dupla, & etiam in quintupla quàm in tripla & in septupla quàm quintupla, sed latebunt & consonantiæ nisi cum ad terminum venerint. Igitur amplior ibi copia vocum, sed ob difficultatem plerumque negligitur.

33 Voces igitur dissonæ tribus modis admittuntur, vel quia incertum habent tempus vt in syncopa & proportionibus, ita vt non ictus primam partem occupent, vel quia celerrimè transeant, vel quia temporis locum minimè principalem obtineant. Collocantur autem tres ob causas vel ad augendum iucunditatem consonantiæ vt septima ante diapason, quod maximè est in vsu, vel ob varietatem vt in chromatico & Enarmonico diatessaro seu constitutione, vel ad augendam musicæ materiam.

## CAPVT III.

*De Tetrachordorum generibus.*

Causa, inuentionis diuersorum generum tetrachordorum fuit triplex: prima quòd, cum esset vox humana angustis terminis contenta, vt vix proportionem sexdecim ad vnum admitteret, atque in diapaso solum voces vtilis illæ duodecim de quibus dictum est continerentur. Oportuit excogitare tum maximè in fidibus, vt non solum sex in diapaso sed plures propter chromaticum genus collocarentur, ac vsque ad XIII: in Enarmonico. Secunda vt voces, quæ paruis intervallis distant dissonæ alioquin celeriter ex X-X. regula præcedentis capituli ad statum suum redeant. Tertia vt diuersi affectus diuerso compositionis modo exprimerentur. Quod Plutarchus scite satis in ea quam de Musica fecit disputatione his verbis exprimit. At verò *Musica nostri temporis pulcherrimum omnium maximèque decorum genus, quod veteres propter maiestatem grauitatèque colebant, penitus repudiarunt adeò vt ne cura sit vlla plerisque, enharmoniorum intervallorum*: constat igitur enharmonium tetrachordum grauitatem ac maiestatem retinuisse. Et rursus in eodem libro. *Traditur etiam ab Aristoxeno inuentorem Enarmonij generis Olympum fuisse a Musicis existimatum, & ante ipsum omnia fuisse diatona atque chromatica, inuentionemque illam hoc modo processisse putabant. Quam in diatono Olympus versaretur, & frequens transueheret diatonum modulum ad Perhypatem tum à Paramete tum Mese discedens, Diatorumque transgredereetur, animaduertisse pulchritudinem atque decorem morum ex eo vocum*

Tom. X.

*complexu peruenientem, atque ita systema hoc admiratum amplexumque in Dorio tono constituisse. Non enim hoc ad diatonum aut chromaticum vel omnino harmoniam vllam pertinere poterat. Rursus ibidem. Perspicuum quoque in hypatis non ruditate abstinuisse eos ab eo tetrachordo in Doris, quum mox eodem in ceteris tonis vterentur. Quippe non alia causa à Dorio tono ipsum eximebant, quàm vt decus morum tuerentur, quorum honestatem decorumque honori habebant. Quale à tragicis quoque obseruatum videmus: nec dum enim tragedia ad hanc vsque diem chromatico aut Enarmonico genere vsa est. Quamobrem clarum est ad exprimendos affectus maximè varietatem hanc tetrachordorum excogitaram conduxisse.*

## CAPVT IV.

*De Instrumentorum Musicorum differentia.*

Cum omnia instrumenta Musica sono constant, necesse est vt Sonus ille vel fiat in gutture vel ex aëris impulsu qui ex ore prodians sonum efficiat, velut absque nostro spiritu fiat, atque tunc etiam duplex discrimin: vel eum sit ex aëre collecto, vel libero; liber autem aër non potest sonos sub certâ ratione reddere, nisi mensura & tenuitate fidium causam præbente. Ergo quatuor erunt in vniuersum instrumentorum genera, quæ vocem reddunt in gutture formatam, vocantur autem fistulæ, suntque vnius tantum generis. Quæ verò spiritum solum recipiunt vocem autem formant in se sunt vt Buccinæ, litui, cornua, tibiæ, tubæ, Elymæ quas vocamus Flautos, Phipholæ, syringes. Tertij generis sunt Organa & Hydraulica. Quarti generis sunt lyra quæ antiquissima est, cithara, Sambucæ, chelis, Psalteria, clauicitheria, clauicordia, clauicymbala, Magades, Barbithi, Naula, monochorda, cornua, testudines, tricordia, Simica, Epigonia. Sunt & quædam instrumenta imperfecta vt Tympana, Cymbala, Gotala, Nolæ, Sistra, Tintinabula, Hemicyclia, Vrcei Turcarum inuentum. Sunt etiam quædam composita ex his. Materia, Æs, Cornu, Vitrum, ebur, ferrum, Arundo, plumbum album, lignum, cortex maximè lauri humilioris, orichalcum aliæque innumeta. Sunt & aliæ differentia, nam instrumentorum quædam sunt omnino imperfecta vt cornua monochorda trichordia, quædam perfecta vt Chelis & organum & cornua, quædam non vt tuba claua, cymbalum, tibia, Elyma. Quædam rursus vnam tantum edunt vocem vt lyra maiores, quas vocamus vulgò crurales, & monochorda & fistulæ, tibiæ tubæ tympana, quædam plures vt cithara, chelis organum. Quædam rursus sunt distincta suis locis: vt inter tibia-

L 3

rum